

ŘETĚZOVÝ MOST CÍSAŘE FRANTIŠKA I. JAKO ARCHEOLOGICKÝ NÁLEZ

Objev nájezdové rampy mostu na malostranském břehu Vltavy

MATOUŠ SEMERÁD – JAN HAVRDA

*Ta stará hrachovina,
ten řetězový most,
jak houpačka se houpá,
Pražanům pro radost.*

*||: Polovic železo,
polovic rez,
má to spadnout zítra,
ať to spadne dnes.:||*

Pražský popěvek z 2. poloviny 19. století, citováno dle H. Turkové (1985, 118).

Kolem poloviny 19. století byly v Praze přes Vltavu postaveny tři řetězové mosty. Nejstarší z nich, most Františka I. od stavitele Bedřicha Schnircha, byl v roce 1899 nahrazen novým kamenným mostem, dnešním mostem Legií. Při běžném záchranném archeologickém výzkumu, doprovázejícím rekonstrukci vodovodního řádu ve Vítězné ulici na Malé Straně, byla objevena nájezdová rampa tohoto mostu. Příspěvek připomíná i další archeologické výzkumy pražských industriálních staveb.

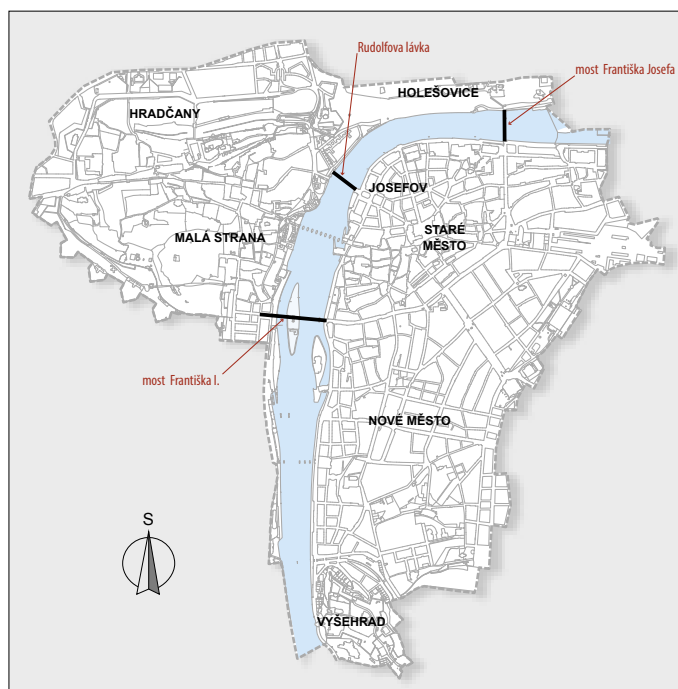
THE CHAIN BRIDGE OF FRANCIS I AS AN ARCHAEOLOGICAL FIND DISCOVERY OF THE ENTRANCE RAMP TO THE BRIDGE ON THE VLTAVA RIVER SIDE AT MALÁ STRANA

Around the mid-19th century three chain bridges were built over River Vltava in Prague. The earliest of these, the bridge of Francis I by the constructor Bedřich Schnirch, was replaced in 1899 by a new stone bridge, today the Legion bridge. During a standard archaeological rescue excavation, the entrance ramp of the bridge was revealed in a trench for the reconstruction of a water pipe in Vítězná street, Malá Strana. This article also mentions other archaeological excavations of Prague industrial buildings.

Klíčová slova – řetězový most – industriální archeologie – 19. století – Praha – architektura – archeologický výzkum – stavební historie – Bedřich Schnirch

Key words – chain bridge – industrial archaeology – 19th century – Prague architecture – archaeological excavation – building history – Bedřich Schnirch

Řetězové mosty se s rozvojem nových technologií v první polovině 19. století začaly stavět v hojném počtu po celém světě. Do současnosti se jich zachovalo jen velice málo. Jediný dosud stojící řetězový most u nás se nalézá na řece Lužnici pod obcí Stádlec mezi Tábořem a Bechyní (KRAUSOVÁ 2016).¹ V Praze byly v 19. století postaveny tři mosty tohoto typu (obr. 1): nejdříve most Františka I. (1839–1841), po 25 letech následoval most Františka Josefa I. (1865–1868) a hned po něm řetězová Rudolfova lávka mezi Rudolfinem a Klárovem dokončená v roce 1869 (BERAN/VALCHÁŘOVÁ 2005, 20). Skromné pozůstatky řetězové lávky můžeme najít zakomponované v pražské nábrežní zdi na levém břehu Vltavy včetně drobného hrázděného domku čp. 127; stavbu připomíná i název ulice U Železné lávky. O pozůstatcích nejstaršího pražského řetězového mostu (obr. 2), zejména o jeho nájezdové rampě objevené archeologickým výzkumem v roce 2013 (obr. 3), pojednává tento článek.

Obr. 1. Plán Prahy s vyznačením polohy tří řetězových mostů postavených přes Vltavu ve 40. až 60. letech 19. století (zobrazení S. Babušková, 2016).

¹ Most stál původně mezi lety 1848–1960 na Vltavě u obce Podolsko. V souvislosti s výstavbou vodní nádrže Orlík byl v letech 1960–1975 rozebrán a přenesen pod obec Stádlec.